

บทคัดย่อ

การศึกษาศักยภาพในการผลิตกาแฟอาราบิก้าในภาคเหนือของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ทางการผลิต และความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อความสามารถในการผลิตกาแฟระบบเกษตรอินทรีย์ จากพื้นที่ปลูกกาแฟอาราบิก้าในภาคเหนือของประเทศไทย และเพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาสของการผลิตกาแฟอาราบิก้าในภาคเหนือ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามความคิดเห็นจากเกษตรกรผู้ผลิตและผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้รวบรวมผลผลิตกาแฟ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการผลิตกาแฟในภาคเหนือ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ และการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส ในการผลิตกาแฟอาราบิก้าอินทรีย์ในภาคเหนือ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่ากาแฟอินทรีย์หมายถึงกาแฟที่ปลูกโดยใช้เฉพาะปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยอินทรีย์ หรือไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ใด ๆ ในระบบการปลูกเลย ซึ่งผลผลิตที่ได้รับจากการปลูกในระบบเกษตรอินทรีย์มีน้อยกว่าผลผลิตจากระบบเกษตรทั่วไป ผลผลิตกาแฟเมล็ดคิบน่าจะมีราคาสูงกว่ากาแฟทั่วไป 10 – 30 % ส่วนผลิตภัณฑ์แปรรูปเป็นกาแฟคั่ว-บด น่าจะมีราคาสูงกว่ากาแฟคั่ว-บดทั่วไป 10 – 20 % แม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบรับรองการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ แต่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ผลผลิต/ผลิตภัณฑ์กาแฟอินทรีย์จำเป็นต้องมีเครื่องหมายรับรองการผลิตเพื่อให้ผู้บริโภคเชื่อมั่นว่าเป็นการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์จริง และหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบรับรองระบบการผลิตกาแฟอินทรีย์ควรเป็นหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งควรเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบรับรองระบบการผลิตแบบอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการผลิตกาแฟอินทรีย์บนพื้นที่สูงในภาคเหนือของประเทศไทยสามารถดำเนินการได้ แต่ปัญหาคือ ข้อมูลการตลาดไม่ชัดเจนว่าแหล่งรับซื้อ ราคา ปริมาณ และคุณภาพในการรับซื้อกาแฟอินทรีย์คืออะไร ในขณะที่ผลผลิตที่ได้รับจากระบบเกษตรอินทรีย์น้อยกว่าผลผลิตจากระบบทั่วไป ดังนั้น การพิจารณาเกี่ยวกับผลตอบแทนที่จะได้รับ ก็ยังไม่มีความชัดเจน เกษตรกรผู้ผลิตจึงยังไม่มี ความมั่นใจต่อการปรับเปลี่ยนมาผลิตด้วยระบบเกษตรอินทรีย์

สิ่งสำคัญที่จะทำให้การผลิตกาแฟอินทรีย์ประสบผลได้คือ การกำหนดความหมายของกาแฟอินทรีย์ให้ชัดเจนว่าคืออะไร และหากกำหนดว่าต้องได้รับการตรวจสอบรับรองระบบการผลิตแบบอินทรีย์เพื่อให้ความมั่นใจแก่ผู้บริโภค ก็ต้องมีความชัดเจนว่าหน่วยงาน/องค์กรใดควรเป็นผู้ดำเนินการ และมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบระบบที่เหมาะสมกับสภาพการผลิตของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในภาคเหนือของประเทศไทย อีกทั้งควรมีการเผยแพร่ข้อมูลและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบรับรองการผลิตแบบอินทรีย์ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภค เพื่อทำให้กาแฟอินทรีย์จากพื้นที่สูงในภาคเหนือของประเทศไทยมีโอกาสทางการตลาดมากขึ้นทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก